

# Plan för Karlstad

Kommunalt handlingsprogram för  
Socialdemokraterna i Karlstad  
2026-2030



Socialdemokraterna  
Karlstad

## Inledning

Sedan vi beslutade om det förra handlingsprogrammet, har mycket hänt i vår omvärld. Rysslands aggressiva invasion av Ukraina fortsätter och Sverige har blivit medlem i NATO i en långdragen process tillsammans med Finland. Donald Trump har valts som president för en andra mandatperiod och kraftigt förändrat sin retorik gentemot Europa. Vi har en svensk regering som består av M, KD och L, men som styrs helt av Sverigedemokraterna. De för en politik som försämrar ekonomin för många familjer och de skapar splittring i vårt land, både etniskt och geografiskt.

Trots att de ideologiskt förnekar klassamhället, så för de en tydlig politik för att cementera klasskillnader och upprätthålla det vi kallar tvåtredjedelssamhället. Två tredjedelar har det ganska bra, en tredjedel lever i social utsatthet och relativ fattigdom.

Socialdemokratins grundläggande uppgift är att bygga ett samhälle som i alla delar präglas av demokratins ideal. Där alla har en plats och behövs. Där vi kan leva trygga och säkra, och får komma till vår fulla rätt som jämlikar. Där alla har ett arbete med schyssta villkor. Där män och kvinnor har lika rättigheter, möjligheter och skyldigheter. Där barn växer upp med framtidstro. Därför grundar sig våra politiska förslag alltid i våra ideologiska värderingar – Frihet, Jämlikhet och Solidaritet.

Den senaste mandatperioden har Socialdemokraterna styrt Karlstad i en minoritetskoalition tillsammans med Centerpartiet och Miljöpartiet. Vi har gjort det med de gemensamma värderingarna om tolerans, humanism och medmänsklighet som grund.

Karlstad har under perioden fortsatt att växa och blir under året 100 000 invånare. Det innebär att vi växt från att vara ”en stor liten stad” till en ”mindre storstad”. Det har betydelse för hur vi ser på oss själva, stadens attraktivitet och möjligheter till utveckling.

Trots samhällsutvecklingen, så har vi genomfört mycket som gör Karlstad till en bättre kommun att leva i. Vi har satsat i såväl större stadsdelar som i våra ytterområden, vi har förstärkt våra verksamheter inom välfärden och genomfört förbättringar av arbetsvillkoren för personal inom de kommunala verksamheterna. Vi arbetar framåtlutat med etablerings- och näringslivsfrågor, och de kommunala verksamheterna ligger i framkant gällande digitalisering och innovation.

För att klara sitt samhällsuppdrag behöver kommunens olika verksamheter samverka såväl internt, men också externt med andra samhällsaktörer så som exempelvis civilsamhället, företag och universitet. Det blir än viktigare för att också klara uppdraget kring förstärkt civil beredskap.

Det kommunala handlingsprogrammet utgör riktlinjer för våra socialdemokratiska förtroendevalda inom kommunen – i kommunfullmäktige, nämnder, bolag och stiftelser. Tillsammans med vår ideologi, vår ledarskapsidé och de tre hållbarhetsdimensionerna beskriver det ramarna för det politiska arbetet. Vissa så kallade horisontella perspektiv ska finnas med i all vår politik och integreras i våra förslag. Handlingsprogrammet ska läsas med dessa i åtanke, även om de inte uttryckligen står skrivna i alla stycken:

- Jämställdhet
- Tillgänglighet och delaktighet
- Demokrati och inflytande

Den sociala hållbarheten är vårt långsiktiga mål för samhället, den ekonomiska hållbarheten beskriver hur vi skapar och använder resurser för att uppnå detta, och den miljömässiga hållbarheten sätter gränser för och är den fysiska förutsättningen för liv och samhälle. Vi behöver också ha kunskap om, och förståelse för, sambandet mellan klimatanpassning och samhällets motståndskraft.

## **Karlstad – en kommun för alla**

Socialdemokraterna arbetar för ett Karlstad som är sammanhållet, tryggt och rättvist. Ett Karlstad som är en kommun för alla genom hela livet. Ekonomisk, social och miljömässig hållbarhet ska vara vägledande i allt vi gör. I Socialdemokraternas Karlstad 2030 känner alla en tillhörighet, oavsett om man är född och uppvuxen här, eller inflyttad från andra delar av Sverige och världen. Tilliten mellan människor har ökat och i kommunen finns ett utbud av bostäder och bostadsområden där det finns närhet till service, förskola och skola, natur, kultur, föreningsliv och social samvaro. Med hjälp av goda digitala lösningar och hållbara pendlingsmöjligheter ges goda möjligheter att bo på ett ställe och arbeta på ett annat, både inom kommunen och utanför den.

I Socialdemokraternas Karlstad 2030 ges karlstadsborna möjlighet att kombinera familjeliv med arbete, rekreation, träning, kultur och andra fritidsaktiviteter. Det är viktigt för välbefinnandet. Karlstad ska vara en attraktiv kommun att leva i och flytta till.

När vi pratar om Karlstad, så menar vi hela kommunen. Oavsett om du bor i våra stadsdelar, tätorter eller på landsbygden, så ska det gå att leva och verka på så lika villkor som möjligt. Kommunen tillhör alla invånare.

## Ett Karlstad som håller ihop

### *Demokrati och delaktighet*

Socialdemokraterna värnar det demokratiska samhället. Demokrati är både ett medel och ett mål. Inflytande och delaktighet är omistliga värden som står i centrum i vårt demokratiska arbete. Det gäller såväl valdeltagande, jämställdhet och medborgardialog, som yngres och äldres inflytande, partiets och ungdomsförbunds förutsättningar att verka. Vi vill se fler ungdomar som engagerar sig i ungdomsfullmäktige och medborgardialoger, och elevborgarråd ska genomföras kontinuerligt.

Genom att värna grundläggande demokratiska principer, skapar vi sammanhållning, trygghet och rättvisa.

Socialdemokraterna arbetar aktivt och medvetet för att öka jämlikheten i uppväxtvillkoren bland barn och unga. Fortfarande finns stora skillnader i inkomster, hälsa, utbildningsnivå och andel familjer med försörjningsstöd mellan bostadsområden, även om vi under mandatperioden har tydliggjort kommunens mål och ansvar för att vända utvecklingen. Särskilt viktigt är det att bryta bostadssegregationen som även leder till skolsegregation. Arbetet med områdesutveckling där medborgarna involveras behöver fortsätta och vidareutvecklas.

Medborgarinflytande i olika former ska utvecklas och säkerställas. Det kan handla om medborgardialog, samverkansforum med organisationer, och barn- och ungdomsinflytande, för att nämna några exempel.

Att motverka det digitala utanförskapet är en viktig fråga för Socialdemokraterna i Karlstad eftersom det förbättrar allas möjlighet till delaktighet i demokratiska processer och motverkar marginaliseringen av resurssvaga grupper. I ett modernt samhälle är den digitala kompetensen en viktig del i det kommunala jämlikhetsfrämjande arbetet.

För att uppnå ökad delaktighet och sammanhållning är folkbildning, samt ett starkt föreningsliv och civilsamhälle, en förutsättning.

Vi lever i en tid då vi ser att demokratin hotas och undermineras. Detta måste vi stå upp mot varje dag. Vi behöver stärka inflytandet för de grupper som känner att de inte kan påverka samhället i lika hög grad som andra, göra insatser för att öka valdeltagandet, samt säkerställa att vi även framöver har en demokratisk process med rättssäkra val.

### *Barnen är vårt gemensamma ansvar*

Barn ska ha rätt till sin barndom. Varje barn har rätt till en trygg uppväxt. Barn ska bli lyssnade på, sedda och stöttade utifrån sina individuella behov och förutsättningar. Barnperspektivet behöver vara en drivkraft för fler jämlikhetsförslag inom välfärden, och för samhällsbygget i stort.

Det är viktigt att säkerställa tryggheten i barns- och ungas utemiljöer och att beakta barnperspektiv i stadsplaneringen, när staden växer eller förtätas. Förskolans och skolans lokaler och utemiljöer ska vara utvecklande, hälsosamma och säkra, samt erbjuda en god arbetsmiljö för både barn och vuxna.

Vi ska inte ha någon barnfattigdom. Det mest effektiva medlet för att bekämpa barnfattigdom och segregation är att öka sysselsättningen bland vuxna och föräldrar med trygga jobb som man kan försörja sig på.

Förebilder är viktiga för barn och unga, och barns geografi är mer begränsad än vuxnas – den kan vara ett kvarter eller en stadsdel. Därför ska varje skola sträva efter en bred elevsammansättning. All större nybyggnation ska stödja att boendeformer blandas och att hållbara utemiljöer skapas. Trångboddhet bland barnfamiljer måste särskilt bekämpas. Omsorg och fritidsverksamhet ska finnas både före och efter skoltid, och på skollov. Barn och unga ska erbjudas en meningsfull fritid, något som också ökar tryggheten. Samhällsklyftor blir särskilt kännbara för barn under lov eller när skolan erbjuder aktiviteter som innebär kostnader. Därför ska skolan vara avgiftsfri även utanför den ordinarie undervisningen. Barns deltagande i kulturliv, idrott och annan föreningsverksamhet ska främjas aktivt.

Föräldrar har ansvar för att se till att barnet får en trygg och god uppväxt. Samtidigt behöver samhällets stöd till föräldraskap bli väsentligt bättre. Fler föräldrar ska kunna lära sig att tyda signaler om barns ohälsa, kunna tala med sina barn om dessa frågor, och veta var och hur de kan söka hjälp till sina barn. Alla föräldrar ska tidigt och återkommande erbjudas både generella och riktade evidensbaserade föräldrastödsprogram. Familjecentraler ska vara tillgängliga för de som behöver det runt om i kommunen. Arbetet med socialtjänstens tidiga och förebyggande insatser, också i samverkan med andra verksamheter som exempelvis skola och föreningsliv, behöver intensifieras. I de fall barn och ungdomar behöver omhändertas ska de i första hand, om det är lämpligt, placeras i kommunens egna familjehem eller HVB.

### *Bekämpa brotten och brottens orsaker*

Inget litet barn drömmer om att begå våldsbrott eller att bli kurir i narkotikahandeln. Det mest effektiva sättet att skydda människor från brott är att se till att brottet aldrig äger rum. De sociala insatserna, särskilt för att motverka att unga människor hamnar i kriminalitet, måste därför öka. Trygga sammanhang i familjen, civilsamhället, idrotten och skolan är centrala för barn och ungas utveckling. Barn och unga som kränker andra och överträder regler måste få en tydlig reaktion från samhället. Tryggheten på offentliga platser – till exempel gator och torg, bibliotek och simhallar – ska särskilt förstärkas. Skolan och omsorgen för barn och unga ska få bättre stöd att identifiera barn i riskzonen. Samverkan mellan skola, socialtjänst, kultur- och fritid, samt polis ska förstärkas.

Allt våld måste få ett slut. Vi ska ha en kommun fri från våld. Kommunens brottsförebyggande arbete, i samverkan med andra relevanta aktörer, ska säkerställa att vi inte har något särskilt utsatt område i kommunen.

Våld i nära relationer måste upphöra. Förövarna finns i alla samhällsgrupper, och i alla typer av relationer. Främst drabbas kvinnor. Mäns våld mot kvinnor är ett uttryck för det strukturella förtrycket mot kvinnor. Oroväckande är att det sexuella våldet ökar i ungdomars relationer.

Våldet drabbar också många barn. Kvinnojourerna, liksom andra idéburna organisationer som arbetar mot våld i nära relationer, behöver ges resurser långsiktigt för att verka i partnerskap med kommunen. Det normförändrande arbetet i skolan och i civilsamhället ska stödjas för att tydliggöra att våld i nära relationer aldrig är acceptabelt. För att förebygga brott av olika slag måste tydliga satsningar på det förebyggande arbetet prioriteras.

I Karlstad ska alla känna trygghet. Trygghet i livet handlar om så mycket mer än satt i relation till kriminalitet. Det handlar om att känna sig trygg genom sin självkänsla och kompetens. Det handlar om att känna sig sedd och behövd i ett sammanhang. Att känna sig trygg i att man klarar vardagens olika utmaningar och trygg i att hjälpen finns när den behövs. Vi ska alltid bekämpa brotten, men vi måste också bekämpa brottens orsaker.

Vi ska ha ett tydligt genus- och jämställdhetsperspektiv i samhällsplaneringen, och barnens perspektiv ska finnas med i planeringen i ett tidigt skede. Spännande och utmanande lekytor, bilfria miljöer i bostadsområden, och trafiksäkerhetsfrågor utanför områdena, är exempel på viktiga frågor att beakta. Det ska finnas mötesplatser och aktiviteter för alla åldersgrupper både i centrum och ute i bostadsområdena.

Socialdemokraterna värnar de tätortsnära friluftsområdena. Sörmon, I2-området, Skutberget, Rudsskogen, Tyrskogen, Kronoparksskogen, Trollkoneberget, Jäverön och Alsterdalen ska utvecklas som frilufts- och rekreationsområden. Skutbergsområdet är ett attraktivt och hållbart besöksmål som är öppet för alla året om. Mariebergsskogen kan utvecklas än mer som stadspark med ett rikt utbud av såväl friluftsaktiviteter och vandringsstråk, som naturupplevelser och kulturinslag. Oavsett var i kommunen man är bosatt ska man ha nära till grönområden och friluftsområden.

### *Alla ska ha ett eget hem*

Att ha en egen bostad är en social rättighet. Alla som vill flytta till Karlstads kommun är varmt välkomna hit. Socialdemokraterna anser dock att bostadsbyggandet framöver på allvar behöver ske i hela kommunen. Det ska ske genom blandad bebyggelse, olika upplåtelseformer och varierande storlekar. Äldre ska kunna bo kvar i sina bostadsområden och yngre ska kunna flytta hemifrån. Vi ska i större utsträckning tillgodose barnfamiljers behov av bostäder, exempelvis villor och radhus. Genom att bygga i hela kommunen minskar trycket på vissa stadsdelar i tätorten Karlstad och samtidigt ökar underlaget för exempelvis skolor, affärer och annan service på andra håll.

All nybyggnation i såväl befintliga som nya bostadsområden behöver vara hållbar framåt. En viktig del är mer träbyggnation både i offentligt och privat byggande. När det gäller komplettering och förtätning i tätorten Karlstad anser vi att det behövs en kombination av olika åtgärder. Flerbostadshus i utpräglade villaområden, påbyggnad med några ytterligare våningar i befintliga flerbostadsområden och några helt nya hållbara bostadsområden. Vid nybyggnad och påbyggnad ska tillgängligheten i det kommunala bostadsbeståndet öka, till exempel med hissar, så att äldre och människor med funktionsvariationer kan bo kvar i sina bostäder.

Förtätning innebär också att fler samsas om gemensamma ytor och detta kräver ökat utbud av samhällsservice, kommersiell service och grönytor.

För de som står längre från bostadsmarknaden behöver kommunen i samverkan med fastighetsägare utveckla fler långsiktiga boendelösningar, exempelvis bostadssociala kontrakt och Bostad först.

## **Ett Karlstad byggt på kunskap**

Alla barn ska få en god utbildning och bildning. Vi ska göra det genom fokus på kunskapsuppdraget, mer personal i skolan och fler utbildade lärare med bättre förutsättningar. Varje barn ska mötas av höga förväntningar och en tro på att de kan lyckas.

Det är också viktigt att det finns goda förutsättningar för det livslånga lärandet. Att människor ges möjligheter att lära om och lära nytt under hela livet är viktigt inte bara för individen utan också för samhället. Det bidrar till att fler människor kan ta ett arbete och få en försörjning, men också till att bryta utanförskap och segregation.

### *En skola där allas möjligheter växer*

En jämlik kunskapsskola är en strategiskt viktig fråga om en kommun vill vara attraktiv, såväl för medborgaren som för företag och framtida utveckling. Alla barn och ungdomar ska ges en god start i livet och utifrån sina egna förutsättningar få det stöd de behöver. Därför är det självklart att alla skolor håller hög kvalitet och har en hög måluppfyllelse. Den verklighet vi ser idag där föräldrarnas ekonomi och utbildningsbakgrund i hög utsträckning påverkar elevernas möjligheter att klara skolan måste förändras.

Alla elever ska utifrån sina förutsättningar få stöd och stimulans att nå sina drömmars mål. Vårt absoluta mål är att alla elever når gymnasiebehörighet efter avslutad grundskola. Barngruppernas storlek och sammansättning i förskolan skapar förutsättningar för att barn ges möjlighet till utveckling och lärande. Då barn som går i förskola har större förutsättningar att klara sin skolgång behöver vi aktivt verka för att alla barn får denna möjlighet. Fritidshemmet ger eleverna både stöd i deras lärande, och ska erbjuda fritidsaktiviteter med hög kvalitet. Andelen elever som genomgår gymnasiet med godkända betyg ska öka.

Ingen elev ska halka efter eller hållas tillbaka. Stöd ska sättas in i ett tidigt skede och i första hand ges inom den ordinarie undervisningen, men för elever med särskilt stort behov av stöd är det viktigt att det finns tillgång till särskilda undervisningsgrupper. Varje elev som behöver mer tid för lärande genom lovskola och läxhjälp ska garanteras det. Elever i årskurs 9, samt på gymnasiet, ska kunna delta i betald lovskola istället för kommunalt feriearbete. Skolan ska vara kostnadsfri, inga s.k. "obetydliga" kostnader tas ut av barn eller vårdnadshavare. Fritidshemmet, med dess stora potential för ökat lärande och jämlika uppväxtvillkor, behöver prioriteras högre ekonomiskt och pedagogiskt

Rätten till plats i förskola och fritidshem ska utvidgas så att den är mer oberoende av ens föräldrars sysselsättning.

Alla skolor ska ha en väl utbyggd elevhälsa, adekvat studie- och yrkesvägledning och kunna erbjuda det stöd som behövs. Det förebyggande arbetet för att motverka att elever får lång och problematisk skolfrånvaro ska utvecklas. Här är skolsociala team, ett samarbete mellan skola och socialtjänst, en viktig del.

Språket är nyckeln till all annan kunskap. Varje elev ska mötas av höga förväntningar på att lära sig god svenska, oavsett vem man är eller vilket språk man talar hemma. Skolbibliotek ska finnas på alla skolor, eller avtal med närliggande biblioteksfilial. Det är viktigt för lärandet och för en jämlik tillgång till bland annat litteratur, läromedel och digitala resurser. Att behålla och förstärka sitt modersmål stärker annan inläring, och vi står upp för rätten till undervisning i modersmål, liksom i nationella minoritetsspråk. Alla elever ska ha rätt till goda läromedel.

En livskraftig demokrati förutsätter att barn med olika erfarenheter möts. Vi ska arbeta aktivt för att den socioekonomiska segregation vi nu ser ska brytas. Skillnaderna i livsvillkor mellan bostadsområden ska minska. Barn och elever med olika bakgrund ska mötas på lika villkor i förskola och skola. Alla skolor ska vara bra skolor med hög måluppfyllelse, där föräldrarnas ekonomi och utbildningsbakgrund inte är det avgörande för om eleverna klarar skolan eller inte.

Vid anpassning av verksamheten till följd av förändrade barn- och elevkullar prioriteras personal före lokaler, och organisationen ska ta hänsyn till att barn med olika bakgrund i så stor utsträckning som möjligt möts i vardagen.

En bra förskola för alla är en grundsten för jämlikhet. De små barnens lust och möjligheter att lära ska tas tillvara, samtidigt som förskolan ska fortsätta att kännetecknas av både lek och lärande. Barnomsorg på kvällar, nätter och helger ska finnas för dem som behöver. Det enskilt viktigaste vid många beslut om att flytta till en kommun är om det finns bra barnomsorg och skolor tillgängliga. Arbetet med att minska barngruppernas storlek i förskolan ska fortsätta.

I gymnasiet tar man de stora stegen ut i vuxenlivet. Valen blir fler, förväntningarna tydligare och möjligheterna större. Vi måste göra mycket mer för att alla elever ska nå en gymnasieexamen, och göra det på utsatt tid. Övergången från grundskola till gymnasieskola behöver stärkas, och för de elever som inte tar sig vidare ska verksamheten inom kommunens aktivitetsansvar (KAA) hålla hög kvalitet.

Karlstads kommun ska erbjuda vuxenutbildning med god kvalitet som i första hand utförs i egen regi.

Skolan bärs av lärarna. För att läraryrket ska fortsätta att bli mer attraktivt ska lärare få mer tid till sitt kärnuppdrag – att planera, genomföra och följa upp sin undervisning.

### *Kultur och bildning öppnar dörrar*

Fria och jämlika människor i ett solidariskt samhälle är demokratins mål. Kultur och bildning handlar för oss om människans personliga frihet och samhällets utveckling. Kulturen och kulturarvet ger perspektiv och förståelse för det egna livet och omvärlden, och möjlighet att kunna mötas över klassgränser och andra bakgrunder. Kulturens frigörande förmåga är en avgörande motvikt mot auktoritära krafters strävan att ta makten över tanken. Kulturens betydelse för samhällets beredskap har på senare tid tydliggjorts.

Civilsamhället är en skola i demokrati och jämlikhet, och en motor för tillit och gemenskap. Därför är föreningslivet, folkbildningen och folkrörelserna, trossamfunden, det professionella och ideella kulturlivet, biblioteken och kulturinstitutionerna alla så viktiga. Idrotten är av särskild betydelse genom sin förmåga att kunna organisera såväl barn- som ungdomsverksamhet som motionsträning och elitidrott. Kultur är viktigt, och dess betydelse är större än all mätbar nytta. I grunden handlar det om att kunna växa som människor. Därför måste kulturen tillåtas verka fritt utan risk för politisk styrning av det konstnärliga innehållet.

Biblioteken ska tillhandahålla litteratur på olika språk och i olika format, men också bredda sitt utbud vad gäller utlåning, exempelvis av konsertbiljetter och andra aktiviteter.

Alla har rätt till en bildningsresa och kulturvanor skapas i barndomen. Tillgången till musik, teater, bildkonst och konstnärlig gestaltning kräver ett systematiskt arbete. Alla barn och unga ska ha möjlighet att delta i Kulturskolans verksamhet. Därför behöver vi aktivt arbeta för att öka tillgängligheten för att nå nya målgrupper. Samverkan mellan fritidshemmen, kulturlivet och idrottsrörelsen ska utvecklas.

Kulturen behöver fysiska rum. Att det offentliga rummet kommersialiseras och kulturella mötesplatser stängs behöver därför motverkas och samlingslokaler stödjas. För att kulturlivet ska kunna utvecklas behöver det finnas fler möjligheter till rep- och övningslokaler. Enprocentregeln ska tillämpas vid allt offentligt byggande, och tillämpas oftare vid markanvisning till privata byggherrar. Detta innebär att minst en procent av investeringsbudgeten för fastigheter, infrastruktur och offentliga miljöer ska investeras i byggnadsanknuten konstnärlig gestaltning.

## Ett tryggt Karlstad

Välfärden behöver bli mera behovsstyrd och mindre marknadsstyrd. Den ska utjämna skillnader och inriktas på människors behov. Den ska vara demokratiskt kontrollerad och ta vara på välfärdsarbetarnas kompetens.

### *En äldreomsorg i världsklass*

Allt fler lever allt längre. Det är det kanske finaste kvittot på vad välfärd och utveckling har åstadkommit. Allt fler har också bättre ork och ekonomiska möjligheter att leva ett aktivt liv som pensionär. Men alla ska kunna se fram emot en trygg ålderdom, inte bara de som har bäst förutsättningar.

Integritet, respekt, självständighet och delaktighet är viktiga värdeord inom äldreomsorgen, som ska hålla hög kvalitet och utgå ifrån den enskildes behov och rätt till självbestämmande. Den som behöver både vård och omsorg ska mötas av samordnade insatser med hög kontinuitet avseende personal, information och insatser, något som också är viktigt för de anhöriga. Vi vet att personalens insatser utgör själva kvaliteten i omsorgen. Schyssta arbetsvillkor, god arbetsmiljö och en fungerande samverkan mellan kommun och region är direkt avgörande.

Arbetsvillkor, god arbetsmiljö och möjlighet till utveckling och omställning ska vara så bra att fler orkar och vill arbeta kvar längre, och att fler unga söker sig till välfärdsyrkena. Det kräver en äldreomsorg fri från minutscheman, där stödet i vardagen kan anpassas utifrån behov. Heltid ska vara norm och delade turer ska helt avskaffas. Goda arbetsvillkor är inte bara en rättvisefråga för alla som jobbar i äldreomsorgen i dag, det är en avgörande och strukturell framtidsfråga för hela vårt samhälle. Aktiva insatser för att få ner sjuktalen behöver genomföras.

### *Stärkt trygghet genom livet*

Den socialdemokratiska välfärdsmodellen gör att familjerelationer kan bygga på ömsesidighet, lust och egen vilja. Äldreomsorgen väver samtidigt ett skyddsnät runt de äldre som inte har barn eller partners. Den som behöver ska få stöd och omsorg att delta i samhällslivet. Det handlar om en önskan att få leva ett självständigt liv, men även om behovet av hjälp i hemmet, av promenaden, av samvaron, att bli sedd och förstådd. Allt detta behövs för att alla ska kunna åldras i trygghet och med värdighet. En väl utvecklad dagverksamhet med avlastning för anhöriga ska vara en självklarhet.

En viktig trygghetsfaktor när man blir äldre är att man inte behöver flytta så långt och byta sin invanda boendemiljö, den dagen det är dags för ett äldreboende. Att kunna bibehålla kontakten med människor och miljöer man lärt känna under tidigare delar av livet är viktigt för att motverka den ensamhet en del äldre känner av. Därför ska det finnas vårdboenden eller trygghetsboenden i de olika stadsdelarna och tätorterna i kommunen. Inga nya vårdboenden i privat regi ska tillkomma och de vars avtal löper ut ska återgå i kommunal regi.

Karlstad ska vara en äldrevänlig kommun, vilket innebär ett bredare perspektiv på äldrefrågor än endast äldreomsorg. Karlstad ska vara tryggt, tillgängligt och attraktivt att åldras i.

Alla som lever med någon form av funktionsnedsättning ska ha samma rättigheter och kunna leva sitt liv som andra. I samhällsplaneringen ska universell utformning därför vara vägledande. Det offentliga ska konsekvent verka för att uppnå jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet i samhället för alla. Du ska kunna lita på att dina behov blir tillgodosedda genom insatser av hög kvalitet och att systemet är rättssäkert. Jämställdheten och barnrättsperspektivet ska särskilt beaktas. För att målet ska nås behöver ett aktivt förbättringsarbete ske inom samhällets alla områden.

Den som bor i ett särskilt boende ska ges fullgott stöd, service och omvårdnad. De ska känna trygghet och frihet. Personalen ska ha rätt kompetens och goda arbetsvillkor och en bra arbetsmiljö.

Anhöriga är viktiga i planering och utförande av vård och omsorg eller stöd till personer med funktionsvariationer. Det är viktigt att deras erfarenheter och kunskaper tas tillvara på bästa sätt, men också att de får det stöd de själva behöver.

Ett väl fungerande föreningsliv är en tillgång i en kommun. Föreningarna bidrar till goda fritidsmöjligheter för människor i olika åldrar, och behöver stödjas i detta arbete. De medverkar till att barn och ungdomar från olika bostadsområden och med olika bakgrund får mötas, till att motverka äldres ensamhet, och till en ökad integration. Vi ser att andelen föreningsaktiva är betydligt lägre i socioekonomiskt utsatta områden, och där krävs större insatser från kommunen i samverkan med föreningslivet. Det finns goda exempel som kan utvecklas, exempelvis nattidrott och idrottsskola.

Även aktiviteter utanför föreningslivet är viktiga. Möjligheterna att prova på olika aktiviteter behöver finnas och vara tillgängliga för alla. Mötesplatser som är tillgängliga och enkelt går att ta sig till ska finnas runt om i kommunen. Arbetet med organiserade aktiviteter för elever i mellanstadieåldern behöver utvecklas, exempelvis fritidsklubbar. Likaså arbetet med avgiftsfria lovaktiviteter i samverkan med föreningslivet.

Ungdomar behöver ha möjlighet att tryggt kunna träffas i centrala Karlstad.

## Ett starkt och hållbart Karlstad

Klimatfrågan är vår tids ödesfråga och ansträngningarna måste öka avsevärt om vi ska kunna begränsa den globala uppvärmningen. Vi bär alla ansvaret, både som individer och kommun. Konsekvenserna av vårt handlande måste fördelas solidariskt. Solidaritet är ett viktigt begrepp som handlar om att vi tar gemensamt ansvar för gemensamma angelägenheter. Solidariteten handlar inte bara om fördelning här och nu, utan också över generationsgränser. Ekonomisk, social och miljömässig hållbarhet ska därför vara vägledande i allt vi gör.

En trygg och trivsamt stadsmiljö kräver gröna områden. Det bidrar till ökad psykisk och fysisk hälsa, likväl som till en bättre miljö. Gång- och cykelvägnätet behöver underhållas, men också byggas ut för att underlätta för människor att ta sig fram inom och mellan tätorterna i kommunen. Här behöver säkerhets- och tillgänglighetsperspektivet finnas med i planeringen så att barn och unga tidigt kan ta sig med cykel mellan hem, skola och fritidsaktiviteter. Det leder till goda vanor och bättre folkhälsa, samt är en viktig insats för klimat och miljö.

2030 närmar vi oss målet om en klimatneutral kommun. I det arbetet främjas grönskande zoner i stadsmiljön. De bidrar till tryggare och mer trivsamma stadsmiljöer, ger skugga och minskar risken för skador till följd av ökande regnmängder eller höga flöden i Klarälven. Vi ska återställa torrlagda våtmarker, öka den biologiska mångfalden, och framtidssäkra vattenproduktion och avlopp.

Företag och föreningar som vill samarbeta för en klimatsmart framtid ska ha möjlighet att sluta lokala klimatavtal. Kommunens återvinningscentraler ska utvecklas till moderna återvinningsanläggningar och finnas i hela kommunen.

### *En hållbar infrastruktur som bygger samman Karlstad*

Infrastrukturen är helt avgörande för att hantera en växande kommun och säkra en god beredskap. Den är viktig både för individerna och olika verksamheter. Därför ska cykelvägnätet byggas ut i anslutning till redan befintliga vägar i så stor utsträckning som är möjligt. Det ska finnas goda förutsättningar för cykelpendling mellan centralorten och tätorterna genom bättre cykelvägar inom områdena samt säkra cykelanslutningar till Karlstad. Pendlarparkeringar inrättas för att möjliggöra för människor att ta bilen från någon kransort, parkera utanför centrum och ta sig till arbete och studier med cykel, buss eller elsparkcykel. Laddinfrastrukturen i privat och kommunal regi ska stärkas.

Vi ska skapa ett levande centrum med upprustade gågator, ny utformning av Stora torget, och fler parkeringsfickor för tidsbegränsad avgiftsfri parkering. Kvarteren där busstationen ligger ska ställas om, och vi ska utveckla Älvpromenaden med fler aktiviteter, anlägga ett kulturstråk från centrum till Haga, skapa moderna mötesplatser för ungdomar, och satsa på den konstnärliga utsmyckningen i det offentliga rummet.

Kollektivtrafiken ska vara tillgänglig i kommunens alla delar och gå med regelbundenhet. Det är viktigt för att möjliggöra att det går att leva och verka i hela kommunen, men också i övriga länet. Med Karlstads nya resecentrum ökar vi det kollektiva resandet, förbättrar pendlingsmöjligheterna inom Värmland och stärker förutsättningarna att resa till och från vår region.

Värmlandsbanan prioriteras upp och en uppgradering till dubbelspår påbörjas. Nobelbanan mellan Örebro och Kristinehamn utvecklas från en vision till ett reellt projekt. En rejäl satsning på järnvägssträckan Oslo-Stockholm med det långsiktiga målet om en restid på max tre timmar kommer att medföra att många flyg- och bilresor kommer att ersättas med tågresor. Det handlar om både klimatnytta och regional utveckling. Vålberg utvecklas till en viktig godsnod.

När järnvägen byggs ut minskar även behovet av flyg för persontransporter och därför ser vi Karlstads flygplats främst som en beredskapsflygplats på lång sikt. En viktig hubb för totalförsvaret, ambulansflyg, ambulanshelikopter, brandflyg, fraktflyg samt som en utvecklingsarena för till exempel elflyg.

Hamnen ska stärka sin position genom ökade sjögodsvolymer, de nya slussarna i Trollhättan börjar byggas, och godsringeringen i Karlstad får en lösning som säkerställer en god koppling mellan olika transportslag.

Det ska finnas bredband i hela kommunen. Detta möjliggör för människor att bo och verka i hela Karlstads kommun. Det skapar både attraktiva boendemiljöer och en möjlighet att bedriva näringsverksamhet samt minskar behovet av transporter för arbete mellan kransorter och centralort.

#### *Alla jobb ska vara trygga jobb*

Att ha ett jobb att gå till gör att du blir en del av en gemenskap där du kan utvecklas och lära nytt. Lönen ger dig en inkomst, möjlighet att leva friare, bestämma själv och planera framåt. En god arbetsmiljö och bra arbetsvillkor ska vara en självklarhet för alla.

Arbete ska stärka den som arbetar – alla jobb ska vara bra jobb. Det handlar bl a om att möta den snabba omställningen där kraven på rätt kompetens hela tiden ökar. Detta kräver att kommunen utvecklar sitt samarbete med arbetsförmedlingen och arbetsmarknadens parter. Kommunen som arbetsgivare ska ta sitt arbetsmiljöansvar och bidra till ett hållbart arbetsliv.

När alla som kan arbeta gör det skapas den tillväxt som gör det möjligt att stärka välfärden och ge alla människor chansen att bidra till ett ännu bättre samhälle. I den snabba omställning som sker där kraven på rätt kompetens hela tiden ökar måste vi bli bättre på att möta behoven. Fler jobb ska bli gröna jobb, i nya och i befintliga verksamheter. Självklart ska kollektivavtal eller kollektivavtalsliknande villkor alltid gälla. Att ställa krav i samband med upphandlingar är ett viktigt verktyg för schyssta arbetsvillkor.

Människors vilja till arbete är samhällets viktigaste tillgång. För att nå full sysselsättning krävs också utbildning, aktiv arbetsmarknadspolitik, en utbyggd välfärd som ger både män och kvinnor möjlighet att arbeta, investeringar och handel med omvärlden.

Alla ska ges möjlighet att försörja sig själva, och alla har ett ansvar att anstränga sig för att få ett arbete. All arbetslöshet är en förlust för hela samhället, och därför ska vi stödja varandra att komma i arbeten med goda villkor. Arbetslöshet beror sällan på brist på vilja, utan på att man saknar rätt kompetens och utbildning. Utbildningsutbudet behöver därför möta de yrkesverksammas behov bättre än i dag, och samverka med arbetslivet och arbetsförmedlingen behöver stärkas. Språkundervisning ska finnas tillgänglig för den som behöver. Insatserna för unga som varken arbetar eller studerar ska stärkas.

Vuxenutbildningen i Karlstad ska vara en välutvecklad och kvalitativ verksamhet som möter både individens och arbetsmarknadens behov, med inriktning på utbildningar som leder till anställningar. Vuxenutbildningen är en viktig byggsten i regionens kompetensförsörjning och behöver samarbeta med samtliga branscher för att ha ett utbildningsutbud som matchar arbetsmarknadens behov.

Alla kommunala verksamheter behöver ta ansvar för att erbjuda platser för sysselsättning för personer som uppstår försörjningsstöd.